

מאי 2013

השקעה גרועה

הפילנתרופיה של ג'ורג' סורוס והסכסוך הערבי-ישראלי

כיצד ארגונים הממומנים על ידי סורוס מגבירים את המתח בין הצדדים בסכסוך

אלכסנדר ה. ג'ופי, מחבר
ג'ראלד מ. שטיינברג, עורך

סדרת המחקרים של NGO Monitor

NGO MONITOR

Making NGOs Accountable

תקציר מנהלים

2. מימון המכוון להחלשת התמיכה של ארה"ב בישראל על-ידי השפעה על דעת הקהל בנושא הסכסוך הישראלי-פלסטיני ובנושא איראן;
3. מימון קבוצות פוליטיות בשולי החברה הישראלית, המשתמשות ברטוריקה של זכויות אדם על מנת לקדם מטרות פוליטיות צרות.

הקטגוריה הראשונה כוללת קבוצה גדולה של ארגונים פלסטיניים הזוכים למענקים של קרן החברה הפתוחה כגון אל-חק, אל-מזאן והמרכז הפלסטיני לזכויות אדם, כמו גם ארגונים ישראליים פוליטיים כגון יש דין, שוברים שתיקה ועדאלה. קבוצות אלו פעילות בקידום אסטרטגיית דרבן ומנסות להציג את ישראל כמדינה "גזענית" וכ"מדינת אפרטהייד" המבצעת "פשעי מלחמה". מטרתה המרכזית של רטוריקה מכפישה זו היא בידודה של מדינת ישראל ברמה הבינלאומית, ולבסוף הטלת סנקציות עליה. רבים ממוענקים אלו הם ממובילי קמפיין החרם, משיכת ההשקעות והסנקציות נגד ישראל (BDS), וקמפיינים של לוחמה משפטית, הכוללים הגשת תביעות משפטיות בינלאומיות שמטרתן רדיפת בכירים ישראלים.

הדו"ח בוחן גם את תרומותיו של סורוס לארגונים לא-ממשלתיים בינלאומיים דוגמת Human Rights Watch (מאה מיליון דולר)² ואמנטי אינטרנשיונל, אשר מתמקדים בישראל באופן מוטה וחסר כל פרופורציה. המענק של סורוס לארגון Human Rights Watch ניתן לאחר שורה של סקנדלים, כולל מסע גיוס תרומות בערב הסעודית על מנת לקדם קמפיינים אנטי-ישראלים ותמיכה במשפחת קדאפי כ"רפורמטורים של זכויות אדם". במקביל, מייסד ארגון Human Rights Watch, רוברט ברנסטין גינה את פעילות הארגון, ומספר תורמים גם הפסיקו את תמיכתם בו.

ג'ורג' סורוס, משפחת סורוס, והקרן לחברה פתוחה (Open Society Foundation) על שלוחותיה השונות, נמנים בין הפילנתרופים הגדולים בעולם, והם בעלי השפעה ברמה גלובלית. המחקר הבא מספק ניתוח מפורט של פעילויות אלו והשפעתן על הסכסוך הערבי-ישראלי. תוך התבססות על מקורות גלויים ודיווחי מס של תורמים ומוענקים, דו"ח זה מנתח גם את התפקיד של הזרוע הלא-ידועה והסודית יחסית של הקרן לחברה פתוחה – מכוון החברה הפתוחה, שמקום מושבו בזאג, שווייץ.

הרקע למחקר הוא הקמפיין האינטנסיבי שמטרתו דה-לגיטימציה ולוחמה פוליטית נגד מדינת ישראל, המובל על-ידי ארגונים לא-ממשלתיים משפיעים (NGOs), תחת הכותרת של זכויות אדם וסיוע הומניטארי. סורוס ביקורתי כלפי מדיניות ממשלת ישראל, והוא אינו מחשיב עצמו ציוני, אך אין שום עדות לכך שהוא או משפחתו מחזיקים בדעות עוינות כלפי ישראל או מתנגדים לקיומה. עם זאת, מחקר זה יראה כי הקרן לחברה פתוחה תומכת בארגונים בעלי אג'נדה שכזו.

מטרת דו"ח זה היא לספק מידע מקיף ומפורט על פעילויות אלו, ולהביא לידיעתו של סורוס ואחרים המעורבים בפעילותו הפילנתרופית את דבר השפעתם.

הנתונים מראים שהמימון של החברה הפתוחה תורם באופן משמעותי לקמפיינים אנטי-ישראלים בשלושה ממדים שונים:

1. פעילות במסגרת "אסטרטגיית דרבן"¹;

¹ "אסטרטגיית דרבן" אומצה על ידי פורום הארגונים הלא-ממשלתיים בוועידת האו"ם נגד גזענות שהתקיימה בדרבן, דרום אפריקה, 2001. ההצהרה הסופית, המבוססת על הרטוריקה של הוועידה המקדימה בטהרן, תקפה את ישראל כ"מדינת אפרטהייד" וקראה ל"אימוץ של אמברגו וסנקציות מחייבות וכוללות, ניתוק של כל הקשרים (דיפלומטיים, כלכליים, חברתיים, סיוע, שיתוף פעולה צבאי ואימונים) בין כל המדינות לישראל". ראה גם: G.M Steinberg, "Soft Powers Play Hardball: NGOs Wage War against Israel", Israel Affaris 12 (2006): 748-768.

² ראה: "George Soros to Give \$100 million to Human Rights Watch", Human Rights Watch, September 7, 2012, <http://www.hrw.org/news/2010/09/07/global-challenge>

היקף המודעות של משפחת סורוס לנושאים המוצגים במחקר הוא בגדר השערה בלבד. למרות שמענקים בסכומים נמוכים מאושרים על ידי צוות קרן החברה הפתוחה, המענקים הגדולים לארגונים כמו אמנסטי אינטרנשיונל, Human Rights Watch, המכון להבנת המזרח התיכון והמרכז לקדמה אמריקאית ול-Media Matters ידועים כמעט בוודאות להנהגת הקרן ולמשפחה עצמה. בהקשר זה, המענקים מייצגים את כוונותיהם ומביעים את הערכים בהם משפחת סורוס תומכת.

לא ברור אם משפחת סורוס מודעת לתפקידה של קרן החברה הפתוחה בקמפיין הדה-לגיטימציה הגלובלי נגד ישראל. סורוס אמר לאחרונה, "כאשר אני בוחן את רשת הקרנות שלי, איני יכול לבצע הערכה אמיתית של הפעילויות השונות והמגוונות שמתרחשות בהן, כיוון שאיני מודע לכולן".³

אף על פי כן, השאלה באיזו מידה סורוס, משפחתו, וקרן החברה הפתוחה מודעים להשפעה המצטברת על ישראל ועל הלוחמה הפוליטית המבוצעת על ידי הארגונים בהם הם תומכים - נותרת פתוחה.

המלצות:

תחילה, ג'ורג' סורוס, משפחת סורוס, ורשת הקרן לחברה פתוחה צריכים לנהוג בשקיפות מלאה, בניגוד לסודיות המתוארת בדו"ח זה. שנית, עליהם לוודא שהארגונים הנתמכים על-ידם פועלים בהתאמה מלאה עם ערכי המוסר האוניברסאליים, נמנעים מלתמוך במשטרים טוטליטאריים דוגמת איראן, וכן נמנעים מהשתתפות בהכפשת מדינת ישראל תוך ניצול השפה של זכויות אדם.

בקטגוריה השנייה נמצאים ארגונים אשר מטרתם להטות את דעת הקהל האמריקאית בנושא הסכסוך הישראלי-פלסטיני. הדו"ח בוחן את תפקידה של משפחת סורוס בתמיכה בארגונים אמריקאים אלו, כגון גיי-סטריט, המרכז לקדמה אמריקאית, המועצה האיראנית-אמריקאית הלאומית (NIAC), המרכז להבנת המזרח התיכון ו-Media Matters. קבוצות אלו חותרות להשפיע על מנהיגים אמריקאים ועל דעת הקהל האמריקאית לגבי המדיניות במזרח התיכון, ולהקטין את התמיכה המקומית בישראל. המועצה האיראנית-אמריקאית לדוגמה, שואפת להקנות לגיטימציה למשטר האיראני ובכך להגן עליו מפני הניסיונות למנוע ממנו השגת נשק גרעיני.

הקטגוריה השלישית עוסקת במימון ארגונים ישראלים פוליטיים בשולי החברה הישראלית. ארגונים אלו כוללים את עדאלה, בצלם, שוברים שתיקה, גישה ויש דין. אלו מקדמים אגינדה פוליטית צרה הנמצאת מחוץ לקונצנזוס הישראלי, מקדמים את אגינדת דרבן במקרים רבים, ובמקרים מסוימים חותרים תחת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית. מוענקים נוספים הם קרנות גדולות, כגון הקרן החדשה לישראל, אשר בתורן תומכות גם כן בארגונים הישראלים שנזכרו לעיל.

מדיניות זו של מימון פועלת בניגוד לשם ולערכים המוצהרים של קרן החברה הפתוחה. במקרים רבים, משפחת סורוס והארגונים הנתמכים נוהגים באופן שאינו עולה בקנה אחד עם עקרונות השקיפות והאחריותיות. התמיכה באל-חק, עדאלה וארגונים נוספים אינה שקופה במלואה. הקשר בין משפחת סורוס והנהגת הקרן בניו-יורק, לבין המכון לחברה פתוחה בשוויץ אינו ברור גם כן, אך מעורבותם בכירי הקרן אריה נייר ו-וויליאם ניוטון-סמית' בחבר הנאמנים של המכון בשוויץ רומזת שאינו פועל באופן עצמאי. בדומה, המאמצים להסתרת התרומות המועברות ממשפחת סורוס לארגון גיי-סטריט רחוקים גם הם מהאידיאלים של "חברה פתוחה".

³ ראה: C.Sudetic, The Philosophy of George Soros, 36 (New York Public Affairs, 2011).

פרסומי NGO Monitor

מימון ממשלתי ספרדי לארגונים לא-ממשלתיים : 2009-2011 (מאי 2013)

ארגונים לא-ממשלתיים, זכויות אדם ולוחמה פוליטית בסכסוך הערבי-ישראלי (ינואר 2011)

לוחמה משפטית (דצמבר 2010)

הצהרות לפרלמנט האירופי והאירי (יוני 2012)

ריבונות על תנאי - היקף התמיכה של ממשלות זרות בארגונים פוליטיים בישראל (ספטמבר 2009)

מומחיות או אידיאולוגיה? ניתוח שיטתי של התמקדות HRW בישראל (ספטמבר 2009)

היד החבויה של אירופה: מימון אירופי לארגונים פוליטיים בסכסוך הישראלי-ערבי: ניתוח התהליכים וההשפעות (מרץ 2009)

חזית הארגונים הלא-ממשלתיים בעופרת יצוקה – אסטרטגיית דרבן נמשכת (פברואר 2009)

The Negative Impact of U.S. Government Funding for Mideast Political NGOs (May 2013)

The Politics of Canadian Government for Advocacy NGOs (Spring 2012)

The Goldstone Report "Reconsidered" A Critical Analysis (February 2012)

Precision-Guided or Indiscriminate? NGO Reporting on Compliance with the Laws or Armed Conflict (June 2010)

Scandinavian NGO Funding: Promoting Boycotts, "Lawfare", and the Rhetoric of Conflict (March 2010)

שדרות בן-מימון 1

ירושלים 92262, ישראל

טלפון: 02-5661020

פקס: 077-5117030

mail@ngo-monitor.org

www.ngo-monitor.org

NGO Monitor עורך מחקרים מקיפים, מספק מידע,

מקדם אחריות ותומך בשיח ציבורי על הדו"חות והפעילויות של ארגונים לא-ממשלתיים

הטוענים שהם מקדמים זכויות אדם, במיוחד במזרח התיכון.